

ביקורת מעקב

רכבי העירייה – דו"ח מבקר העירייה מס' 21

1. להלן ממצאי הביקורת כפי שהופיעו בדו"ח השנתי מס' 21 של מבקר העירייה :

א. "חוק ארגון הפיקוח על עבודה תשי"ד - 1954 אינו מציין במפורש את העירייה כמפעל החייב במינוי ממונה בטיחות, אך כמוסד המעסיק למעלה מ- 1,000 עובדים שחלקם עוסק בתפקידים שיש בהם סיכון ניתן לראותו ככזה.

במחלקת הרכב מונה אחד הנהגים לנאמן בטיחות. ביולי 1995 נשלח הנהג לקורס נאמני בטיחות. תפקידיו הם לפקח על תנאי הבטיחות במחלקת הרכב ולפעול לשיפורם, ולייעץ ולעזור לנהגים בכל הנוגע לבטיחות וגהות.

מבדיקת הביקורת נמצא שאין תוכנית בטיחות שנתית. כמו כן, לא נמצא כל מסמך המתעד את פעולות נאמן הבטיחות, ולכן חסרה כל הוכחה למילוי תפקיד חשוב זה, במיוחד כשבעבר היו טענות חמורות בנושא."

ב. "בדומה ליחידות עירוניות המספקות שירותים למחלקות העירייה ולא לציבור (לדוגמא, יחידת המחשב) תקציב מחלקת הרכב נקבע כאחוז קבוע מתקציבי מחלקות העירייה השונות (ראה נספח א). בשנת 1997 הסתכם תקציב הרכב בסך 3,583,000 ש"ח. סכום זה מהווה ירידה של 1,476,000 ש"ח (41%), בהשוואה לתקציב שנת 1996. ההפרש בין התקציב להוצאות בפועל בשנת 1996 חיובי ועומד על 810,956 ש"ח, הווי אומר אי ניצול תקציבי של כ- 16%. לדעת הביקורת, נתונים אלו מצביעים על תיקצוב לא ריאלי."

ג. "סעיף 7 (1), פרק ב' להוראות קבע לקצין הבטיחות בתעבורה של משרד התחבורה, קובע את חובת קצין הבטיחות בהוצאת נוהל מנחה לכללי

התנהגות בתאונות דרכים, נוהל אשר יובא לידיעת כל הנהגים העירוניים ויחייבם.

מבדיקה שערכה הביקורת נמצא שנוהל כזה לא קיים. בעקבות הערת הביקורת הוציא, בחודש מרץ, קצין הבטיחות בתעבורה נוהל מתאים".

T. "תדלוק רוב רכבי עירייה מבוצע באמצעות דלקן 2000. מערכת זו מבטיחה שרק כלי רכב המצוידים בהתקן מיוחד בפתח מכסה התדלוק יוכלו לתדלק. בסוף כל חודש מקבל מנהל מחלקת הרכב דו"ח לכל רכב שמפרט את כמות הדלק שנרכש, מקום וזמן הרכישה. בנוסף מבצעת מערכת זו קריאת מונה (קילומטרז'), על בסיס קריאה זו היא מבצעת גם חישובי צריכת דלק ממוצעת.

מבדיקה שערכה הביקורת נמצא שדיווח קריאות המונה בדו"ח אינו אמין. מכאן שלא ניתן להתבסס על נתוני צריכת הדלק המפורטים בדו"ח דלקן 2000 כבקרת מעקב על צריכת הדלק.

בהעדר בקרה נאותה על צריכת הדלק מבצעת מחלקת הרכב בדיקת סבירות מדגמית. בדיקה זו נשענת על פרוט תדירות התדלוק, כמות המילוי, מיקום תחנת הדלק ומהווה הערכה סובייקטיבית בלבד. לדעת הביקורת יש לחפש דרכים נוספות כדי לאפשר בקרה יעילה על תהליך התדלוק. זאת בראש ובראשונה לדרוש מחברת דלקן 2000 לכייל את מכשיריהם באופן תדיר כך שנתוני הקילומטרז' ישקפו מצב אמת."

H. "כדי להבטיח תקינות תהליך הקצאת משאבים יש לערוך הפרדה בין פונקציות הקצאת המשאבים והשימוש במשאבים. לדברי מנהל מחלקת רכב שוברי התדלוק מנופקים אך ורק על ידי ועל ידי קצין בטיחות בתעבורה. מבדיקה שערכה הביקורת נמצאו שוברים חתומים ע"י מנהלי היחידות הביצועיות ו/או הנהגים עצמם. דבר המעיד שהשוברים מנופקים לא רק על ידי מנהל יחידת הרכב וקצין בטיחות בתעבורה. לדעת הביקורת, נושא ניפוק השוברים מחייב הוצאת כללים מנחים ומחייבים המגדירים, בין היתר, את מורשי הניפוק וכן את פרוצדורת הניפוק.

כאמור מנהל מחלקת הרכב מוסר לנהג שובר תדלוק חתום, שבו הפרטים, התאריך והכמות לא ממולאים, ולעתים אף מקבל הנהג מספר שוברים בעת ובעונה אחת. את הפרטים החסרים ממלא הנהג בזמן התדלוק,

ומפקיד את השובר בידי המתדלק.

בעקבות המלצת הביקורת קבע מנהל מחלקת רכב נוהל שבו שוברי הדלק מוחזקים בארון מתכת נעולה. מפתח לארון נמצא רק בידי המורשים לכך - מנהל המחלקה וקצין בטיחות בתעבורה.

לדעת הביקורת, הבקרות בתהליך זה לא נאותות ולכן רצוי לשקול שימוש בבקרות הבאות:

♦ מכיוון שהפיקוח שמבצע מנהל מחלקת הרכב על ההוצאות התדלוק נשען אך ורק על ניתוח סובייקטיבי של סבירות צריכת הדלק (ראה סעיף 5.2.2) יש לנתון "תאריך התדלוק" חשיבות רבה. הואיל וכך יש להטיל את חובת מילוי פרט זה על ספק הדלק. חובה זו תדרוש מספק הדלק הטבעת חותמת תאריך על השובר.

♦ כדי להבטיח שרכישת הדלק ומוצריו תעשה בכמויות ובסוגים הנדרשים יש להבטיח שרישום כמות הדלק, וסוג המוצר יהיה אמין. הדרך היחידה, לדעת הביקורת, להבטיח זאת היא ע"י הקלדת נתוני הרכישה ע"י עובד התחנה במערכת התשלומים הממוחשבת וצירוף העתק לשובר התשלום, בדומה לנעשה בתדלוק כלי רכב פרטיים אשר נאלצים, מחמת קלקול במערכת דלקן 2000, לתדלק בשוברים. "

1. "שוברי תדלוק מהווים, וזאת מכוח הסכם בין ספק הדלק לעירייה, דרך מוסכמת לתשלום עבור רכישת דלק ומוצריו. מכאן שחלה על המופקד על ניפוק השוברים החובה להבטיח שרק למורשים תהא גישה לפנקסי השוברים. מבירור שערכה הביקורת עולה כי בשעות העבודה נשמרים הפנקסים במגירה, לא נעולה, במשרדו של מנהל מחלקת רכב. מעבר לשעות העבודה נשמרים הפנקסים בביתו או ברכבו של מנהל מחלקת הרכב.

הואיל ומשרד מנהל מחלקת רכב פתוח כל שעות העבודה ופוקדים אותו תדיר עובדי המחלקה ואורחים, והואיל ואין נוהל המעגן את חובת נעילת המשרד ברגע שמנהל המחלקה וקצין הבטיחות בתעבורה שוהים בחוץ, אין בקרות נאותות על שמירת פנקסי שוברי התדלוק. לדעת

הביקורת הפנקסים צריכם להישמר בתא נעול, במשרד מנהל המחלקה ובנפרד מהחותמות. המפתח לתא צריך שימצא אך ורק בידי מורשים.

עקרונות מינהל תקין מחייבים בהפרדה בין רכוש הארגון לרכוש הפרט, הואיל וכך יש, לדעת הביקורת, להימנע מהחזקת רכוש העירייה בנכס בבעלות פרטית. יתרה מזאת, במצב בו נשמר רכוש העירייה בנכס פרטי, קיים החשש שבמקרה של גניבה וכד' יעשה שימוש זר בשוברי התדלוק וזאת מבלי שקיים לכך כיסוי ביטוחי מתאים. הבעיה חמורה ביותר כאשר מדובר בנכסים נזילים, כדוגמת שוברי התדלוק."

I. "בקרת מספר רץ היא בקרה המאפשרת מעקב פיזי אחר שוברי התדלוק. על כל שובר תדלוק מודפס מספר עוקב. שוברי התדלוק חוזרים למנהל מחלקת רכב בצירוף טופס פירוט של ספק הדלק. על מנהל מחלקת הרכב, או מי שמנהל מחלקת הרכב הטיל זאת עליו, לבחון את הסדר הרץ של השוברים. פגיעה ברצף המספרים מחייבת בדיקה. רצוי לעגן חובת בדיקה זו בנוהל וכן לערוך טופס מיוחד שבו יצויין אחת לחודש טווח המספרים הרצים וחריגות אם ישנן. כמו כן, רצוי להוסיף לנוהל גם את סדר הפעולות שיש לבצע במקרה של איתור פגיעה ברצף. חלוקת שוברי התדלוק תיעשה אף היא על-פי מספר רץ, ללא קפיצות, אלא ברצף המספרים."

II. "כאשר מגיע, למחלקת הרכב, רכב המיועד לתיקון מבצע קצין הבטיחות בתעבורה איבחון (דיאגנוסטיקה). לאחר מכן מוציא מנהל מחלקת רכב טופס הזמנה לתיקון בו הוא מפרט את התיקונים שהמוסד המיועד ייתקן. לאחר התיקון חותם מנהל מחלקת הרכב על חשבונית המוסד ומעבירה לגזברות.

מבדיקה מדגמית שערכה הביקורת נמצא שאין הקפדה על מילוי פרטי מד אוץ בטופס הזמנת תיקון כנדרש בסעיף 1.7, פרק א', להוראות קבע ונוהלים של משרד התחבורה. יתרה מזאת, בשום מסמך (לדוגמא כרטיס טיפול), למעט דו"ח שבועי על תנועת רכבים שממלא הנהג, לא ממולאים נתוני מד אוץ. כמו כן, אין הקפדה על רישום פרטי זיהוי הרכב ומד אוץ בטפסי סיכום הוצאות תיקונים וכן את מועדי החזרת

רכב ממוסד. הואיל וכאמור, אין הקפדה על שמירת דו"חות תנועה בתיקי הרכב לא ניתן לבחון את סבירות הפניית רכבים למוסכים ומשך זמן התיקון.

לדעת הביקורת מצב זה של היעדר בקרות מפחית את היכולת של מחלקת הרכב לפקח על הטיפול ברכבים."

10. "ברשות העירייה אין מוסד לתיקוני רכב וכאמור למעט תיקוני חירום כל טיפולי האחזקה והתיקונים מתבצעים במוסכי חוץ. נכון ל-16.1.98 לעירייה 35 מוסכים בהם היא מטפלת ברכביה. לדברי מנהל מחלקת רכב המוסכים איתם עובדת העירייה הם מוסכים מורשים, בעלי מוניתין הנותנים יחס עדיף בטיפול רכבי העירייה. מוסכים אלה לא נבחרו בדרך של מכרז או מעין מכרז (בירור מחירים), וכן לא נערך כל סקר שווקים בנושא.

גוף ציבורי, להבדיל מגוף פרטי, צריך שפעולותיו יבוצעו ע"פ אמות מידה העומדות בקנה אחד עם כללי מינהל תקין. אין כל דרך אחרת לבוא בהתקשרות עם קבלנים חיצוניים שלא בדרך מוסדרת זאת תוך בחינה והשוואת מחירים. אומנם אין חובה עפ"י פקודת העיריות בהתקשרות בדרך של מכרז על רכישות שמתחת ל 26,000 ש"ח, אך לדעת הביקורת, בהוצאה תקציבית המסתכמת ב 965,029 ש"ח בשנת 1997, יש טעם לשקול את צורת ההתקשרות או לפחות לערוך סקר שוק במועדים קבועים."

7. "הקבלן מבצע עבודות ניקוז יומיות למתקן השטיפה בעלות חודשית של 6,435 ש"ח.

מבדיקה שערכה הביקורת עולה כי הקבלן נבחר שלא בדרך מכרז או של השוואת מחירים. כמן-כן, לא נחתם עם הקבלן כל חוזה המסדיר את חובותיו כלפי העירייה. הביקורת גם לא מצאה הזמנה מסודרת לביצוע הפעולות ע"י הקבלן. סעיף 8 (א) לתקנות העיריות (מכרזים) התשמ"ח-1987 קובע שההתקשרות המסתכמת ב- 77,220 ש"ח, חייבת להתבצע בדרך של מכרז זוטא. יתרה מזאת, סעיף 3 (2) לתקנות קובע שבסכום הנ"ל העירייה צריכה לקבל לפחות הצעות משישה ספקים. מהנתונים שאספה הביקורת עולה החשש כי ההתקשרות לניקוז מתקן שטיפה מנוגדת לתקנות ולכללי מינהל תקין. כמו כן, קיים טעם לפגם בעצם

היות הקבלן חברה המבצעת עבור העירייה חלק ניכר מעבודות הפיתוח בעיר. ככל התקשרות בסכומים דומים חייבת גם התקשרות זו, ללא יוצא מהכלל, במכרז זוטא. אין ולא צריך שיהיה בנושא זה שיקול דעת זולת שמירת הנחיות החוק."

מעיון במסמכי ההתקשרות ומשיחות שקיימה הביקורת עולה כי כדאיות הניקוז לא נבחנה לעומק וכן לא נשקלו לכך חלופות. לדעת הביקורת, על הוצאה שנתית קבועה, של כ- 80,000 ש"ח, יש בהחלט מקום לבחון ולשקול אלטרנטיבות ברות ביצוע. לכן מומלץ כי על מנכ"ל העירייה לפנות ליחידות העירייה המקצועיות ולקבל מהם חוות דעת מקצועיות ולקיים דיון בנושא."

יא. קבלת נהג לעבודה מתנת בהחלטה של ועדת קבלה. ועדה זו מונה 4 חברים: מנהל מחלקת כ"א, מנהל אגף לאיכות הסביבה, מנהל מחלקת רכב וקצין בטיחות בתעבורה.

סעיפים 25; 585; 587; ג' (א) לתקנות התעבורה וכן סעיף 2 (פרק ב') להוראות קבע ונהלים של קצין בטיחות בתעבורה, משרד התחבורה, קובע את חובת קצין בטיחות בתעבורה לקיים בחינה עיונית ומעשית לנוהגים בכלי רכב עירוניים. ברכב עירוני ינהג רק אדם שעבר בהצלחה את הבחינות הנ"ל והוא מחזיק ברשיון נהיגה בתוקף. עפ"י התקנות חל איסור גמור לנהוג ברכב עירוני, לאדם שלא מולאו לגביו שלושת התנאים הנ"ל. כמו כן, לפי סעיף 2 (10) להוראות הקבע חלה החובה על קיום רישום מוסדר על תוצאות מבחנים אלו בכרטיס הנהג.

מבדיקה מדגמית שערכה הביקורת נמצא שלא נערכים לנהגי העירייה מבחני נהיגה עיוניים. כמו כן, נמצאו טפסי מבחני נהיגה מעשיים לא חתומים כנדרש עם חתימה וחותמת קצין בטיחות בתעבורה. יתרה מזאת נמצאו תיקים בהם לא נמצאו כלל טפסי מבחני נהיגה מעשית.

יב. "סעיף 3 (פרק ב') להוראות קבע ונהלים של קצין בטיחות בתעבורה, משרד התחבורה, קובע - "על קצין בטיחות לדאוג לכך שכל הנהגים ברכב עירייה יעודכנו בהתמדה בכל הנוגע לדינים ותקנות תעבורה המתייחסות אליהם".

מבדיקה שערכה הביקורת נמצא כי בתקופה המבוקרת (8-1995) בוצעה רק השתלמות אחת לתדרוך נהגים. מבדיקה שערכה הביקורת

עולה כי בשנים 7-1996, הייתה רק פנייה אחת של קצין בטיחות בתעבורה למנהל כח אדם בבקשה לערוך הרצאה בנושא בטיחות

בנהיגה לנהגים. לדעת הביקורת, נושא ההשתלמויות וההדרכות לנהגים צריך להיות מעוגן בתוכניות העבודה הרב שנתית והשנתית של מחלקת הרכב, כך שבפרספקטיבה רב שנתית יכוסו כל נושאי הלימוד באופן הולם. כמו כן, על מחלקת הרכב להתעדכן תדיר במחלקת הדרכות של משרד התחבורה על הנושאים והחידושים בתחום. בהתאם לתוכניות אלו על מחלקת הרכב להגיש פנייה פורמלית למנהל מחלקת כח-אדם בצירוף תיאור נושא ההשתלמות, היקפה ועלותה המשוערת. הביקורת מצאה שלא מתוכננות כל השתלמויות בשנים הקרובות. "

י.ג. "הואיל ורכבי העירייה נוסעים בדרכי ציבור, קיימת דרך נוספת לקיום בקרה על אופן הנהיגה של הנהגים ברכב עירוני והיא תלונות מהציבור על נהיגה רשלנית של נהגי העירייה. במהלך הביקורת (ב-13.1.98) התקבלה במשרד נציב תלונות הציבור, תלונה על נהיגה לא בטיחותית של נהג ברכב עירוני. אף על פי, שתלונה זו דווחה למוקד עירוני ולמוקד האגף לאיכות הסביבה היא לא הועברה לידיעת מחלקת רכב. מבירור שערכה הביקורת, נמצא שאכן מתקבלות במוקד תלונות על נהיגה לא בטיחותית של הנהגים ברכבים עירוניים, פגיעה ברכב חונה וכו' מהתושבים. התלונות הללו, עפ"י רוב, מוזנות לתוכנת מוקד וממוענת לאגף איכות הסביבה זאת והואיל ולמחלקת הרכב אין מחשב. כתוצאה מהסדר זה יוצא שהתלונות מגיעות למחלקת רכב באיחור, אם בכלל. כדי שתלונות התושבים יהוו בקרה יעילה יש, לדעת הביקורת, למסד בנוהל ערוץ תקשורת שיחייב את המוקד העירוני להעביר טלפונית לקצין הבטיחות בתעבורה תלונות על נהיגה לא בטיחותית של נהגי העירייה, זאת קרוב ככל שניתן לזמן האירוע. "

י.ד. "להגברת יכולת הפיקוח על הנהגים יש לקבוע בתוכנת מוקד פרמטר מיוחד "אירוע עובד - מח' רכב" ולהזין אותו לכל התלונות המתקבלות על נהיגה לא בטיחותית ברכבי העירייה. פרמטר זה יאפשר ביצוע שליפה ועריכת דו"חות תלונות על נהגים. דו"חות אלא, בשמשם כלי מעקב, יכולים לעזור לקצין הבטיחות בתעבורה למלא את חובתו, עפ"י

תקנות התעבורה, בפיקוח על נהגי העירייה.
**לכן רצוי, לדעת הביקורת, לקבוע בנוהל את חובת המוקד העירוני
 להפצת דו"ח זה למחלקת הרכב בפרקי זמן קבועים.**"

10. "סעיף 168 לתקנות התעבורה מסדיר את שעות העבודה והמנוחה של
 נהג מקצועי. קצין הבטיחות צריך, לפי סעיף 5(4) (פרק ב') להוראות
 קבע ונהלים של קצין בטיחות בתעבורה, לפקח על הוראות החוק ע"י
 בדיקת סידור עבודה של הנהג ובמעקב. הפיקוח יבוצע בין היתר ע"י
 החתמת נהג על טופס שעות עבודה ומנוחה.
**מבדיקת מדגמית של תיקי הנהגים עולה כי אין הקפדה על החתמת
 נהגים על טופס שעות עבודה ומנוחה.**
 סעיף 6 (פרק ב') להוראות קבע ונהלים של משרד התעבורה קובע את
 חובת קצין בטיחות בתעבורה למעקב אחר בריאות הנהגים המקצועיים
 באירגון. הפיקוח מבוצע בשלוש אופנים :

- א. על ידי זימון ניידת לבדיקת שמיעה לבדיקות רפואיות אחת לשנה
 כמתחייב מהוראות של משרד העבודה. על אף שפנתה מחלקת הרכב
 למשרד העבודה לא בוצעה בשנת 1997 בדיקה כמתחייב בתקנות.
- ב. על ידי שליחת נהגים המרבים בתאונות או בקבלת תלונות מהממונה
 עליהם לבדיקה רפואית אצל רופא תעסוקתי.
- ג. על ידי החתמת הנהג על טופס 'הצהרה בריאות נהג'. סעיפים 6(1)
 ו-6(7) להוראות מחייבות שההחתמה צריכה להתבצע אחת לשנתיים,
 ושהעתק מכל מסמך בנושא יישמר בתיק הנהג.
**מבדיקה שערכה הביקורת נמצאו תיקי נהג ללא טופס הצהרת
 בריאות.**"

11. "ב-1.10.95 ערך קצין הבטיחות בתעבורה, לבקשת הגזבר, סקר מקיף
 על רכבי העירייה. הסקר כלל בין היתר פירוט מצב רכבי העירייה,
 פירוט הוצאות תפעול, דגשים ברכישת רכב חדש, והמלצות להצעת
 הרכבים הנסמכות על הקריטריונים של מינהל הרכב הממשלתי.
 הקריטריונים להצעה הינם: רכב פרטי וטנדר 5 שנים, משאית 10
 שנים, קטנוע שנתיים וטרקטור 8 שנים. בעקבות הדו"ח הקימה ועדת
 הכספים צוות מיוחד לגיבוש הצעות בנושא. בינואר 1996 קיבלה ועדת
 הכספים החלטה לאמץ את המלצות הועדה בדבר החלפת רכבים

(החלטה מספר 224).

על מנת לבחון את העמידה בקריטריונים שאישרה ועדת הכספים בדקה הביקורת 46 רכבים המהווים 20% מכלל צי רכבי העירייה ב- 5 קטגוריות שונות. הביקורת מצאה ש- 24 רכבים, המהווים 52% מסך הרכבים שנבדקו, אינם עומדים בקריטריונים. אומנם החלטה מספר 224 מסייגת את ביצוע הריענון במציאת מקורות תקציביים, אך לאור העלויות הגבוהות לאחזקת רכב ישן וכן איבוד הערך הריאלי של הרכב יש לשקול, לדעת הביקורת, עריכת תוכנית רענון רב שנתית, במסגרת התכנון האסטרטגי הכולל של העירייה.

י"ז. "במהלך השנים 1995-97 מכרה העירייה 18 כלי רכב ממונעים (ראה טבלה 1.2) בארבע מכרזים שונים. הביקורת בחנה את ההליכים במכרזים הללו. נמצא כי למעט, כלי רכב בודד שנמכר במכרז זוטא זאת לאחר שההצעה שהתקבלה במכרז הייתה נמוכה ב- 600% מאומדן שהוגש לוועדה ע"י מנהל מחלקת רכב, כל כלי הרכב האחרים נמכרו בהליך של מכרז פומבי."

י"ח. "בסחר רכבים משומשים מקובל לנכות אחוז מסוים מערכו של רכב, זאת בגין היותו רכב בבעלות ציבורית. ואכן באומדנים שעורכת מחלקת הרכב עבור ועדת מכרזים קיימת התייחסות לניכוי בשקלול הסופי של אומדן ערך הרכב. כדי להעריך את שיעורי אומדני מחלקת רכב בחנה הביקורת את שיעורי אחוז הניכוי בגין בעלות ציבורית באומדני מחלקת הרכב והשוותה אותם עם נתוני יצחק לוי, שמאי רכב בע"מ. מבדיקה זו עולה כי האומדנים שעורך מנהל מחלקת רכב סבירים למעט אומדן הפחתה בגין בעלות ציבורית באומדן במכירת רכב משא זאת ומכיוון שלא נהוגה בשוק הפחתה בגין בעלות ציבורית על רכב משא."

י"ט. "במכרז 157/97 הוצעה למכירה, בין היתר, משאית אשפה מספר רישוי 18-475-82. בהערכת אומדן, שערך מנהל מחלקת רכב בתאריך 19.2.97 נקבע שערכו של כלי הרכב הנ"ל הינו 25,000 ש"ח.

בבדיקת, ההצעות שהתקבלו לרכישת כלי הרכב, שערך מנהל מחלקת רכב ב- 18.3.97 נקבע "בנוגע למשאית האשפה המחיר נמוך מאוד. ממליץ לעקב את מכירתה מאחר ולמשאית יש גיר אוטומט השווה כ- 20.000 ש"ח. ניתן להשתמש בו [בגיר] להחלפה ורזרבה לשתי

משאיות בעירייה ..” בישיבת ועדת מכרזים מה - 25.3.97 הוחלט למכור את כל כלי הרכב הממונעים, בלי לנמק ו/או להתייחס לאומדן שערכה מחלקת רכב. הואיל וכך מכרה העירייה את כלי הרכב במחיר 8,511 ש”ח, מחיר שהוא נמוך ב 16,489 ש”ח מאומדן מחלקת הרכב. לדעת הביקורת על ועדת מכרזים לנמק תמיד את החלטותיה ובייחוד שהחלטותיה מנוגדות לאומדנים שעורכות יחידות עירוניות מקצועיות כדוגמת מחלקת רכב.

היות ולועדת המכרזים סמכות מייעצת בלבד לראש העיר, מן הראוי היה כי מנהל מחלקת הרכב, או מנהל האגף לאיכות הסביבה באמצעות מנכ”ל העירייה, יסבו תשומת ליבו של ראש העיר בטרם שאשר מכרזים אשר על פניהם גרמו להפסד כספי לעירייה.”

כ. **”ביטוח רכבי העירייה נעשה ע”י סגן גזבר העירייה, הממונה על ביטוחים.**

לדעת הביקורת רצוי לשקול אפשרות לרכישת פוליסות ביטוח רכב דרך גוף על מוניציפלי כדוגמת החברה למשק וכלכלה, זאת על מנת לחסוך הן בעלויות הביטוח והן בטיפול השוטף הכרוך בכך.

אין הביקורת בטוחה שצורת בחירת ביטוחי הרכב ע”י העירייה, כפי שנעשת כיום, הינה הכדאית ביותר ו/או הזולה ביותר.”

2. **לאור ממצאי הביקורת לעיל, הביקורת המליצה כלהלן :**

- א. **”יש לקיים תיעוד מלא ומסודר על פעולות נאמן הבטיחות.**
- ב. **רצוי לשקול תקציב אשר יתאים לפעולות המחלקה ולא יוצרו שינויים דרסטיים בין המתקצב לביצוע.**
- ג. **על קצין הבטיחות בתעבורה לקבוע נוהל מנחה לכללי התנהגות בתאונות דרכים .**
- ד. **יש לדרוש מחברת דלקן 2000 לכייל את מכשיריהם באופן תדיר.**
- ה. **הביקורת ממליצה על קביעת נוהל מוסכם ומחייב לתהליך ניפוק שוברי תדלוק, ומילוי פרטיי תאריך וכמות.**
- ו. **יש לשמור על שוברי הדלק בתא נעול ובנפרד מהחותמות.**

- ז. הביקורת ממליצה על השימוש בבקרת מספר רץ בעת בחינת חשבונות הדלק בסוף כל חודש.
- ח. יש להקפיד על רישום נתוני מד אוץ בכל הטפסים, כדוגמת טופסי טיפול.
- ט. כדי לחסוך בעלויות התיקון במוסכי חוץ, יש לשקול קיום סקר שוק ובדיקת מחירים בפרקי זמן קבוע על-מנת להתעדכן באופן שוטף על רמת המחירים והשירותים בשוק.
- י. בהעדר חוזה התקשרות עם קבלן הניקוז הביקורת ממליצה על ביטול ההתקשרות עם קבלן הניקוז ועריכת מכרז זוטא חדש במקביל רצוי לבחון מחדש את המשך ביצוע עבודת ניקוז ע"י קבלן חיצוני.
- יא. על קצין הבטיחות בתעבורה למלא את חובת עריכת בחינת נהיגה עיונית לנהג חדש כנדרש בהוראות הקבע של משרד התחבורה.
- יב. היות ובשלוש השנים האחרונות בוצעה רק השתלמות אחת בלבד, יש לפעול על-מנת לקיים הדרכות ורענון לנהגים בתדירות סבירה.
- יג. הביקורת ממליצה לקבוע בנוהל שכל תלונה, המגיעה למוקד העירוני, הקשורה לאופן נהיגה ברכב עירוני תדווח ישירות למנהל מחלקת רכב/קצין בטיחות בתעבורה.
- יד. רצוי לקבוע פרמטר "אירוע עובד - מח' רכב" בתוכנת מוקד ולהזין אותו כל עת שמגיעה למוקד העירוני תלונה הקשורה לנהיגת רכבים עירוניים. כמו-כן, יש לקבוע בנוהל שבאחריות המוקד העירוני להפיק דו"ח למחלקת הרכב בפרקי זמן קבועים.
- טו. יש להקפיד על כך שכל נוהג ברכב עירוני יהיה חתום על טופסי שעות עבודה ומנוחה והצהרת בריאות.
- טז. יש לפעול לאמץ את החלטה 224 של ועדת כספים מינואר 1996 בדבר רענון כלי רכב עירוניים.
- יז. יש להקפיד על שמירת כל המסמכים המשמשים את ועדת המכרזים בהחלטותיה לגבי מכירת רכבים.
- יח. כדי להימנע מאי הבנות הביקורת ממליצה שאומדני מחלקת הרכב יצינו האם המחיר המומלץ הינו אחרי ניכוי בגין היותו רכב ציבורי. כמו-כן, רצוי

שהסכומים המוצגים באומדן יופיעו כסכום בודד ולא כטווח בין שני סכומים.

יט. רצוי וזאת כדי להימנע מאי הבנות, שועדת מכרזים תנמק תמיד את החלטותיה, במיוחד באותם מקרים בהם החלטותיה מנוגדות לאומדנים שעורכות יחידות מקצועיות.

כ. הביקורת ממליצה לבחון את צורת בחירת ביטוחי רכב ע"י העירייה ולפנות במקרים כאלה לחברה למשק וכלכלה של השלטון המקומי.

2. מעקב

על פי בדיקת הביקורת, התרשמנו כי חלק קטן בלבד מהמלצות הביקורת יושמו ובעצם קיימים עדיין ליקויים אשר לא תוקנו.

מאז הביקורת נתמנה מנהל מחלקה חדש. מתשובותיו לביקורת המעקב מתברר כלהלן :

א. נאמן הבטיחות החדש יישלח לקורס נאמני בטיחות ובעקבות זאת יידע לבצע את התפקיד בצורה מסודרת. הביקורת מבינה שכל עוד נאמן הבטיחות לא יישלח לקורס המקצועי מנהל מחלקת הרכב בדיעה שהוא אינו מבצע תפקידו כראוי.

ב. לדברי מנהל מחלקת הרכב, קיים נוהל ידוע שבכל תאונה, בדרך כלל, נוכחים מנהל המחלקה או קצין הבטיחות או שניהם יחד, אז נרשם דו"ח תאונה שחלק ממנו מיועד לחברת הביטוח והחלק השני מועבר לוועדת תאונות. העתקים מועברים למנהל כ"א והעתקים בתיק תאונות של המחלקה. נוהל זה ידוע לכל הנהגים, כמו כן, מועבר מזכר למנכ"ל העירייה על תיאור המקרה ע"י מנהל המחלקה. לביקורת לא הוצג כל נוהל כתוב בנושא וגם לא ברור לביקורת מי הגורם אשר קבע את הנוהל האמור ואף כיצד ועל ידי מי הוא אושר.

ג. לגבי התקנת "דלקן 2000" על כלי הרכב הסביר מנהל מחלקת הרכב כי בחלק מכלי הרכב הכיול מתבצע, אך במקרה של הרכב הכבד הדלקן אינו יעיל משום שרכב זה צורך דלק בעבודה סטטית ולא לפי מרחק נסיעה.

- T. ההמלצה על קביעת נוהל מחייב לניפוק שוברי דלק בוצעה ובהמשך נקפיד על מילוי תאריך וכמות.
- ה. שוברי דלק - נמצאים עתה בתא סגור שהוא נפרד מהחותמות ללא אפשרות גישה, מלבד מנהל המחלקה וקצין הבטיחות.
1. ההמלצה על שימוש בבקרת מספר רץ ביקורת חשבונות הדלק, ייושמה.
2. רישום נתוני מד אוץ על טופס טיפול ותיקון, ייושם ביתר הקפדה.
- II. כלי רכב העירייה מתוקנים במוסכים מורשים לפי סוג הרכב והוראות היצרן. בדיקת מחירים נעשית, אך לא תמיד קובעת, היכן יתוקן הרכב. בדרך כלל הרכבים מתוקנים במקום קרוב כדי לחסוך בדלק, בזמן ובהמתנה.
- ט. בקשר לטיפול בבור השטיפה והניקוז, הנושא מטופל על ידי מנהל האגף לאיכות הסביבה. לביקורת טרם נמסרה תוצאת הטיפול.
7. לדברי מנהל מחלקת רכב בחינת נהגים חדשים מבוצעת לפי הוראות משרד התחבורה.
- 7א. גם מנהל מחלקת הרכב בדיעה שהנהגים יעברו השתלמויות לעיתים קרובות יותר לשם רענון. הדבר תלוי ביוזמת הנהלת העירייה, וכנראה שבנושא זה לא נעשה די.
- 7ב. גם מנהל המחלקה סבור שתלונות המגיעות למוקד וקשורות לנהגים, ידווחו למנהל מח' הרכב בקביעות. הדבר תלוי במחלקת הבטחון האחראית על המוקד העירוני, אבל ככל הנראה הדבר לא בא לידי ביצוע.
- 7ג. הנוהל שעות מנוחה לנהגים ובריאותם - חשוב - ישנה הקפדה על שעות המנוחה הדבר מיושם לפי דרישת והוראת משרד התחבורה. הנהגים נבדקים אחת לשנה ע"י רופא התעשייה והמרפאה התעסוקתית. לכל נהג פנקס בריאות ובו מצויין מצב בריאותו של הנהג.
- T. קיים נוהל לרענון כלי הרכב. לרוב הנוהל אינו מיושם, כנראה בגלל בעיות תקציביות. לאחרונה יש מחשבות בהנהלת העירייה לגבי השימוש ברכבים של חברות אגום רכב.

10. כל המסמכים הקשורים למכירת רכב במכרז, שמורים במחלקת הרכש של העירייה, האחראי על ביצוע מכרזי העירייה.
11. לגבי אומדני מחיר הרכב - התקבלה המלצת המבקר שבדו"ח הביקורת ופועלים בהתאם.
12. כל ענייני ביטוח הרכב הם בטיפולו של סגן הגזבר הנעזר ביועץ ביטוח, מטעם החברה למשק וכלכלה. לדעת מנהל מחלקת הרכב, כל שינוי שיעשה יהיה רק לטובה.